

El llenguatge Interrogatives indirectes (II)

14/x/1978
2567/x/41

Si dues oracions com Demana la que tenen i Demana quina tenen —dèiem ahir— són totes dues correctes però no volen dir el mateix és perquè el verb demanar hi és usat amb un significat diferent a cada una: «solicitar» i «preguntar». Els verbs que poden admetre una oració relativa substantiva com a complement d'objecte són en nombre il·limitat. El dels que poden admetre una interrogativa indirecta és molt més reduït. En proposicions o oracions complexes com Porta la que vulguis, Agafa les que calgui, Aparteu els que facin nosa, Deseu les que sobrin, l'oració subordinada és una relativa substantiva que no pot alternar amb cap interrogativa indirecta. I en proposicions com Pregunta quina s'enduran, No sabem quines va agafar i Cal esbrinar quins vol eliminar, l'oració subordinada és una interrogativa indirecta, irremplaçable, ni amb sentit diferent, per cap relativa substantiva. En efecte, «Pregunta les que s'enduran», «No sabem les que va agafar» i «Cal esbrinar els que vol eliminar» són oracions incorrectes, més o menys usuals, però que —justament per això— convé advertir que cal evitar.

Una proposició amb un verb com veure, per exemple, ja admet com a oracions subordinades una relativa i una interrogativa —de les que estem considerant— amb un significat, si no idèntic, força aproximat. Quan diem, parlant, per exemple, de novèl·les, Cal veure quines té, allò que demanem és la relació d'una cosa que ignorem. Podríem dir, amb el mateix significat, Cal saber quines té. En canvi, quan diem Cal veure les que té, no notem cap ignorància ni plantejgem cap interrogació. Notem que foren possibles tot de frases anàlogues substituint veure per examinar, llegir, traduir, comprar, etc.

Els significats expressats per una relativa i una interrogativa s'acosten encara més, fins a fer-se gairebé indistingibles, en proposicions com Cal aprendre de memòria quins mots s'escriuen amb ç i Cal aprendre de memòria els mots que s'escriuen amb ç. Els elements concurrents —un consell impersonal, una relació que potser ignorem però que ens consta rigorosament fixada— fan que si bé les dues subordinades inserides en aquestes proposicions no ofereixen dubte quant a llur classificació gramatical, resultin pràcticament intercanviables en determinats contextos.